

EESTI RAKENDUSUURINGUTE
KESKUS CENTAR

Sissejuhatus mõjuhindamisse ja tulukuluanalüüsi

Metoodiliselt korrektne mõjuanalüüs on hea poliitikakujundamise alus – kui me ei tea, milline oli ühe või teise poliitika mõju meid huvitava eesmärgi saavutamisele (nt kui palju mõjutavad tööturumeetmed hõives olemise tõenäosust või kui palju väheneb keskkonnasaaste, kui reisijad hakkavad sõitma busside asemel elektrirongidega), siis on väga keeruline hinnata, kas seda eesmärki on võimalik üldse saavutada ning kui on, siis milline võiks olla kõige efektiivsem moodus selleni jõudmiseks. Oluline on silmas pidada, et kõik mõjuhindangud sisaldavad endas ebakindlust ning kohati võib see olla nii suur, et praktikas ei ole tulemused kasutatavad. On väga tähtis, et seda analüüsis adekvaatselt kajastataks. Kuna kõik hilisemad finantsarvutused põhinevad põhjusliku seose hinnangul, siin on mõjuanalüüsi üheks olulisemaks osaks sisulise mõju identifitseerimine ning määramatuse korrektne interpreteerimine. Sellest tulenevalt fookuseerime olulise osa koolituse esimesest poolest just sellele teemale.

Peale seda kui mõju on identifitseeritud, tuleb see asetada rahalisse (ehk tulukuluanalüüsi) raamistikku – meie hinnangul on see üks tõhusamaid raamistikke meetmega tekkivate tulude ja selle kaasneva investeeringuvajaduse ja kulude omavaheliseks võrdlemiseks ning sellest johtuvalt ka meetme rahalise efektiivsuse hindamiseks. Rahaline raamistik on asendamatu, kui soovime hinnata meetme mõjusid riigieelarve planeerimise kontekstis. Koolitusel vaatame seda täpsemalt kahe praktilise analüüsi (tööturumeede ja infrastruktuuri investimisprojekt) näitel. Visualiseerimise osas keskendume tulemuste esitamisele veidi laiemalt, keskendudes peamiselt tulukuluanalüüside eripäradele.

Koolitusprogrammi maht on **8 akadeemilist tundi** ehk koos pausidega üks tööpäev. Koolitusprogrammi läbinule väljastatakse vastav diplom CentARi Analüüsikooli poolt.

Koolituse ülesehitus

Teema / kestvus	Sisu kirjeldus
Sissejuhatus	Koolitajate ja koolitusprogrammi tutvustus. Koolituspäeva eesmärkide määratlemine. Olulisemate mõistete defineerimine. Mõjude hindamise ja tulukuluanalüüsi koht poliitikakujundamise protsessis ja eelarve planeerimises.
Mõju identifitseerimine ja mõjuanalüüsi lugemine	Kordame lühidalt üle, mida tähendavad punkthinnangud, usalduspiirid, olulisusnivoo, standardviga ja p-väärtus ja peatume tüüpvilgadel, mida juhuslikkust sisaldavate hinnangute tõlgendamisel tehakse, peatume seejuures eraldi sellel, mida tähendab sisuline ja statistiline olulisus. Regressioonianalüüsid (sh tavaline mitmene regressioon, logit) kui ühtede peamise kvantitatiivsete analüüsimeetodite tulemuste lugemine ja interpreteerimine reaalse näidete alusel. Tõendus põhisis – mis on seoseid hindava analüüsi ja mõjuanalüüsi vahe. Millised on mõju identifitseerimise peamised probleemid. Ülevaade meetoditest, mida saab kasutada selleks, et neid probleeme ületada (sotsiaalsed eksperimendid, regressiooni katkemise meetod). Analüüsimeetodite gradatsioon – milliseid meetodeid tuleks erinevate eelarve- ja organisatoorse piirangute puhul eelistada. Peatükki ilmestatakse reaalsel analüüsitulemustel põhinevate näidetega, mille najal treenitakse koolitavate analüüsitulemuste lugemise oskust.
Tulukuluanalüüs ja selle alternatiivid	Tulukuluanalüüs – metoodika ülevaade ja olulisemate kontseptsioonide lahtimõtestamine (nt diskonteerimine, inkrementaalne stsenaariumite analüüs, finantsiline ja sotsiaalmajanduslik tasuvus). Mitterahaliste tulude ja kulude monetariseerimine (nt elu hind, aja väärtus). Tulukuluanalüüsi lahatakse kahe praktilise näite (Töötukassa poolt pakutav tööturukoolitus ja Elroni uute elektrirongide soetamise analüüs) näitel. Alternatiivid tulukuluanalüüsile – kulutõhususe analüüs, multikriteeriumanalüüs.
Tulemuste esitamine	Tulemuste esitamise kolm formaati – tervikraport, lühikokkuvõte, üheleheküljeline memo – ja nende rollid tulemuste esitamisel. Andmete graafilise esitamise põhieeglid. Tulukuluanalüüsi tulemuste esitamise olulisemad võtmekohad: pikaajaliste tulemuste visualiseerimine üle aja, erinevate tulu- ja kulukomponentide mõjude väljatoomine, diskonteeritud vs diskonteerimata rahavood.